

УДК 619:616.995.1
© 2014

Пономар С. І., доктор ветеринарних наук
Білоцерківський національний аграрний університет

Кручиненко О. В., кандидат ветеринарних наук
Полтавська державна аграрна академія

ПОПЕРЕДЖЕНИЙ ЗБИТОК ВІД ЗМІШАНОЇ ІНВАЗІЇ КОРІВ, ВИКЛИКАНОЇ ФАСЦІОЛАМИ, ПАРАМФІСТОМАМИ Й ДИКРОЦЕЛІЯМИ

Рецензент – доктор ветеринарних наук А. А. Замазій

Наведено результати впливу змішаної інвазії, викликані фасціолами, парамфістомами й дикроцеліями на молочну продуктивність корів. Встановлено, що змішана інвазія парамфістомами й дикроцеліями спричинює значний економічний збиток господарству, що становить 860 гривень за 4 місяці.

Протягом чотирьох місяців лактації продуктивність корів, оброблених «Трематозолом», була вищою на 276 кг, «Альбендазолом ультра» (10 %-й) – на 222 кг, порівняно з коровами контрольної групи.

У результаті проведеного лікування корів «Трематозолом» і «Альбендазолом» (10 %-й) попереджений економічний збиток у господарстві становив 1281,4 гривні за 4 місяці спостережень.

Ключові слова: змішана інвазія, велика рогата худоба, попереджений збиток.

Постановка проблеми. У великої рогатої худоби на території України найчастіше реєструють фасціольоз, парамфістомоз і дикроцеліоз [4]. Водночас паразитарні хвороби завдають суттєвих економічних збитків тваринництву [1–3].

Встановлено, що довготривале паразитування окремих паразитів і декількох видів одночасно призводить до глибоких і стійких порушень обміну речовин, що проявляються відставанням у рості, втратою продуктивності, зниженням племінної цінності, а іноді й загибеллю тварин [4, 6].

Аналіз основних досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. У великої рогатої худоби паразитарні хвороби нерідко діагностують у вигляді змішаної (асоційованої) інвазії, за якої патогенний вплив на організм тварин збільшується, що позначається на їх продуктивності.

Так, змішана інвазія, викликана фасціолами й стронгілятами органів травлення, наносить значні економічні збитки господарствам.

Зокрема, у корів знижувалися надої на 10,6 %, а у молодяку великої рогатої худоби – приріст маси тіла на 45,36 %, що негативно відображалося на економічних показниках господарської діяльності [7].

Так, використання комплексних схем антигельмінтиків (роленолу, вермітану й альбендазолу) та імуностимуляторів забезпечувало зростання добового надою молока від одної корови на 0,77–0,98 кг за окупності додаткових витрат 12,20–21,13 гривень [2].

Найвищий лікувальний ефект за фасціольозно-парамфістомозної інвазії великої рогатої худоби досягався від застосування комбітрему і бітіонолу [5].

В експериментальних випробуваннях екстенста інтенсивність комбітрему становила 100 %, середньодобовий надій молока на корову в дослідній групі перевищував показники контрольної групи на 2,8 кг, а через два місяці – на 3,1 кг [3].

За дегельмінтизації корів фенбендазолом у першій декаді грудня, за мікстинвазії, вдавалося отримати від кожної корови додатково по 62 кг молока протягом п'яти місяців спостереження [6].

Мета і завдання досліджень. Враховуючи вищенаведене, метою наших досліджень було визначення попереджених економічних збитків від змішаної інвазії корів, спричиненої фасціолами, парамфістомами й дикроцеліями за застосування «Трематозолу» та «Альбендазолу ультра» (10 %-й).

Завданнями досліджень було визначити ураженість корів за показниками екстенста інтенсивності інвазії; визначити, який препарат є кращим.

Матеріали і методи дослідження. Екстенсивність та інтенсивність інвазії визначали наприкінці листопада 2012 року за методом І. С. Дахна та визначення ступеня ураженості тварин гельмінтами (яєць в 1 г фекалій за В. Н. Трачем).

Вплив спонтанної змішаної інвазії на молочну продуктивність корів вивчали протягом п'яти місяців у господарстві ТОВ «Джерело» (МТФ с. Івашки Полтавського району).

За результатами гельмінтокопроовоскопічних

досліджень тварин розділили на три групи: першу й другу дослідні та контрольну.

З цією метою підібрали корів-аналогів по 10 голів із урахуванням їхнього віку, маси тіла, фізіологічного стану та періоду отелення.

Корови першої дослідної групи були спонтанно інвазовані фасціолами й парамфістомами, а другої – фасціолами та дикроцеліями.

Корови контрольної групи були уражені парамфістомами й дикроцеліями.

Першій дослідній групі задавали «Трематозол емульсію», другій дослідній «Альбендазол ультра» (10 %), а третя була контрольна й препаратів не отримувала.

Утримання та раціон годівлі дослідної та контрольної груп корів у ТОВ «Джерело» МТФ с. Івашки був однаковим (табл. 1).

1. Раціон годівлі корів

№ п/п	Зимовий період	
1	солома	2 кг
2	сіно	2 кг
3	силос	20 кг
4	сінаж	10 кг
5	жом	5 кг
6	маляс	0,8 кг
7	дєрть різна	3 кг
8	шрот соняшниковий	2 кг
9	сіль	0,1 кг
осінній період		
1	зелена маса кукурудзи	30 кг
2	солома	1 кг
3	силос	10 кг
4	дєрть різна	3 кг
5	шрот соняшниковий	1 кг
6	сіль	0,1 кг

У дослідній та контрольній групах щомісячно проводили облік молочної продуктивності корів протягом п'яти місяців (із листопада 2012 по березень 2013 р.). Отримані результати обробили статистично [5].

Результати досліджень. За результатами копроовоскопічних досліджень встановлено, що до дегельмінтизації у тварин першої, другої дослідної й контрольної груп екстенсивність інвазії (ЕІ) становила 100 %.

Корови першої дослідної групи були уражені фасціолами й парамфістомами з інтенсивністю інвазії (ІІ) $3,6 \pm 1,1$ і $5,63 \pm 0,9$ яєць в 1 г фекалій.

У тварин другої дослідної групи ІІ фасціолами становила $4,74 \pm 1,58$, дикроцеліями – $6,71 \pm 1,14$, а у контрольній – парамфістомами і дикроцеліями, відповідно, $6,2 \pm 0,7$ і $3,9 \pm 0,41$.

На 30-у добу експерименту корови, оброблені трематозолом, яєць фасціол і парамфістом не виділяли, а екстенс- та інтенсефективність (ЕЕ, ІЕ) антигельмінтика склала 100 %.

У тварин другої дослідної групи, оброблених альбендазолом ультра 10 %, у двох голів виявили яйця дикроцелій (ЕІ=40 %, а ІІ=1,5 екз. в 1 г фекалій), а ЕЕ і ІЕ препарата становила 60 % і 77,6 %.

У корів контрольної групи ЕІ була на попередньому рівні (100 %), а на 30-й день експерименту зростала й становила: парамфістомами $7,1 \pm 0,6$, дикроцеліями – $4,4 \pm 0,53$ екз. яєць в 1 г фекалій.

До дегельмінтизації середньодобовий надій молока на корову в першій, другій дослідній і контрольній групах становив, відповідно, $13,9 \pm 1,01$, $13,7 \pm 0,9$ і $13,8 \pm 0,9$ кг (табл. 2).

Через місяць після застосування антигельмінтиків середньодобовий надій молока на корову в дослідних групах перевищував показники контрольної на 2,0 в першій та на 1,4 кг у другій.

Наприкінці другого місяця спостережень у першій дослідній групі корів (порівняно до контролю) продуктивність стала вищою на 15,2 %, а в другій – на 11,3 %.

Протягом чотирьох місяців лактації продуктивність корів, оброблених трематозолом, була вищою на 276 кг, альбендазолом ультра 10 % – на 222 кг у порівнянні з коровами контрольної групи.

На період проведення досліджень договірною реалізаційна ціна 1 ц молока становила 430 гривень.

Попереджений економічний збиток внаслідок проведення лікувальних заходів проти фасціозу, парамфістомозу та дикроцеліозу в господарстві (Пз) визначали за формулою:

$$Пз = Мл \times Ц - З,$$

де:

Мл – кількість тварин, яких лікували, гол.;

Ц – ціна продукції, грн;

З – фактичний економічний збиток у господарстві, грн;

$$Пз = 20 \times 107,07 - 860 = 1281,4 \text{ грн.}$$

2. Продуктивність корів до та після дегельмінтизації трематозолом й альбендазолом ультра 10 %

Місяць	Середньодобовий надій на корову, кг (n=10)		
	перша дослідна	друга дослідна	контрольна
Листопад	13,9±1,01	13,7±0,9	13,8±0,9
Грудень	14,8±0,9	14,2±1,0	12,8±1,04
Січень	14,1±0,8	13,4±1,01	11,7±1,01
Лютий	12,7±0,9	12,5±0,9	10,5±1,04
Березень	12,5±0,8	12,2±1,09	9,9±0,9

Висновок. У результаті проведеного лікування корів трематозолом та альбендазолом 10 % попереджений економічний збиток у господарстві становив 1281,4 гривні за 4 місяці спостережень.

Змішана інвазія, викликана парамфістомами й дикроцелями, спричинює значний економічний збиток господарству, що становить 860 гривень за 4 місяці.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. *Абдулмагомедов С. Ш.* Эффективность некоторых антигельминтиков при смешанных трематодозах крупного рогатого скота / С. Ш. Абдулмагомедов, А. А. Рашидов, А. Д. Алиев [и др.] // Российский паразитологический журнал, 2009. – №3. – С. 90–92.

2. *Дахно І. С.* Епізоотологія, патогенез, етіотропна та імунокоригуюча терапія при фасціольозі і дикроцеліозі жуйних тварин: автореф. дис. ... доктора вет. наук: спец. 03.00.18 / І. С. Дахно. – Х., 2001. – 36 с.

3. *Дахно І. С.* Терапевтична та економічна ефективність комбітрему на ранній стадії фасціольозної інвазії корів / І. С. Дахно, Г. П. Дахно, О. В. Кручиненко [та ін.] // Ветеринарна медицина України. – 2004. – №8. – С. 17–19.

4. *Дахно І. С.* Ефективність деяких антгельмінтиків при змішаних паразитозах великої рогатої худоби / І. С. Дахно, О. С. Клименко // Проблеми

зооінженерії та ветеринарної медицини / 36. наук. праць ХДЗВА. – Х., 2006. – Вип. 13 (38). – С. 289–294.

5. *Лапач С. Н.* Статистические методы в медико-биологических исследованиях с использованием Excel / С. Н. Лапач, А. В. Чубенко, П. Н. Бабич. – К. : Морион, – 2000. – 320 с.

6. *Мазанний О. В.* Фасціольозно-парамфістоматозна інвазія великої рогатої худоби (особливості епізоотології, діагностика та заходи боротьби) : Автореф. дис. ... канд. вет. наук: спец. 16.00.11 / О. В. Мазанний. – К., 2006. – 20 с.

7. *Сафиуллин Р. Т., Хромов К. А.* Ущерб от смешанной инвазии коров и молодняка крупного рогатого скота, вызванной фасциолами и стронгилятами пищеварительного тракта / Р. Т. Сафиуллин, К. А. Хромов // Российский паразитологический журнал. – 2009. – №2. – С. 81–85.